

Sylaby: Literatura 3 (Učitelství pro mateřské školy, KS)

Sylaby vymezují základní témata ke studiu a samostudiu. Některá z témat představují opakování středoškolského učiva, rozšířeného o aspekt literatury pro děti a mládež. Přípravu je vhodné kombinovat s vlastní četbou a samozřejmým předpokladem úspěšného zvládnutí látky je obeznámenost s českými a světovými dějinami daných období (přibližně od sklonku 18. století do současnosti) na úrovni střední školy.

Pro samostudium je zadána literatura v IS (doporučuji nahlédnout i do slovníkových publikací uváděných u předmětu Literatura 1); rozhodně není vhodné čerpat z internetových zdrojů, z cizích výpisků a kolektivně zpracovávaných témat!!!

Není zapotřebí přetěžovat paměť konkrétními daty vydání jednotlivých děl, ale předpokládá se orientovanost v chronologii literárního vývoje s přesností odpovídající periodizaci literárních dějin (k periodizaci na úrovni SŠ viz například *Panorama české literatury*) – tedy přibližně třetiny století (u 19. století a 1. pol. 20. stol.) a desetiletí (u literatury po r. 1945).

1. Počátky a vymezení evropské literatury pro děti a mládež, specifika literárního vývoje v českém prostředí

- Počátky literatury pro děti a mládež
- První autorské pohádky (Perrault, Mme d'Aulnoy)
- Pedagogický román (Fénelon, Rousseau)
- Přínos anglického osvícenství
- Předpoklady pro rozvoj české literatury pro děti a mládež v 1. polovině 19. století (J. Dobrovský, J. Jungmann, V. M. Kramerius, K. A. Vinařický, F. Doucha, M. D. Rettigová)
- Žánrová diverzifikace v průběhu 2. poloviny 19. století (adaptace folklorních pohádek – K. J. Erben, B. Němcová; poezie – J. V. Sládek, K. V. Rais, J. Kožíšek; dívčí román – E. Krásnohorská; reflexe českých dějin – A. Jirásek)
- Folklorní pohádka a její pozice v četbě dětí
- Viz literatura zadaná v IS k předmětu + díla slovníkového charakteru (viz odborná literatura k předmětu Literatura 1).
- Tématu bude rovněž věnována část konzultace s vyučující.

2. Vývoj moderní autorské pohádky v 19. a 20. století jako nosného inspiračního proudu pro současnou kulturu

- W. Hauff, H. Ch. Andersen, O. Wilde, Lewis Carroll, Carlo Collodi, J. M. Barrie, A. A. Milne

- Konjunktura autorské pohádky v české literatuře meziválečného období: K. Čapek, J. Čapek, J. Mahen, O. Sekora, J. Lada, V. Nezval, V. Vančura, K. Poláček

- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba.

3. Prvek hry, žánrová kontaminace, nonsense v literatuře pro děti druhé poloviny 20. století

- O. Hofman a jeho prózy určené dětem (Hodina modrých slonů, Lucie a zázraky, Pan Tau a tisíc zázraků, Chobotnice z Čertovky aj.)
- O. Hejtná, D. Mrázková, H. Franková, M. Macourek, O. Černá
- Různé podoby humoru v dětské literatuře (jazyková komika, situační humor)
- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba.

4. Příběhová próza s dětským hrdinou, její proměny a představitelé v české literatuře po roce 1945 do konce 80. let 20. století

- A. Lindgrenová (tvorba pro děti, žánrové přesahy, idylický svět dětství, temnější stránky lidského bytí v autorských pohádkách)
- Příběhová próza s dětským hrdinou v kontextu české literatury pro mládež po r. 1945 (vývojové změny v důsledku proměn společensko-politické situace, změna v žánrové skladbě – pozice dobrodružné a divčí četby, B. Říha, J. Ryska)
- 60. léta 20. století – nové impulzy v české literatuře pro děti a mládež (autoři tzv. nové vlny – O. Hofman, J. Procházka, H. Franková)
- Normalizační dvacetiletí a další autorské generace (M. Zinnerová, M. Drijverová, V. Plívová-Šimková)

- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba (kontextové souvislosti lze čerpat i z Dějin české literatury 1945-1989, 4 díly, kapitoly věnované literatuře pro děti a mládež).

5. Vývojové mezníky české poezie pro děti od počátku 19. století do současnosti

- 19. století (v kontextu literatury pro dospělé): K. A. Vinařický, J. V. Sládek, K. V. Rais, J. Kožíšek,
- 20. století: V. Nezval, F. Hrubín, F. Halas, J. Zahradníček, I. Blatný, J. Seifert, Z. Kriebel, J. Kainar, J. Žáček, P. Šrůt, J. Hanzlík, J. Vodňanský, M. Lukešová, J. Havel.
- Samostudium viz literatura v IS a vlastní četba.